

Po pošti prejemam:

za

celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrť » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravnistvu prejemam:

za

celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrť » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhajava vsak dan, izveniši
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 18.

V Ljubljani, v petek, 23. januarja 1903.

Letnik XXXI.

Praznota.

Paradno znanstveno predavanje je imel nemški profesor Delitzsch pred nemškim cesarjem, prestolonaslednikom in drugimi odličnjaki. Predavanje samo z znanstvenega stališča nima prav nobene vrednosti; vsak začetak v modroslovju in bogoslovju lahko pokaže na bistvene napake votlih Delitzschovih trditvev, a način, kako se ta dogodek v liberalnem časopisju izkorišča, zahteva, da se bavimo z njimi.

Profesor Delitzsch je namreč asiolog in se bavi s čitanjem klinopisov. »Asiologija« je vsekako znamenita znanost, in apologeti so v starih klinopisih našli mnogo virov, kateri potrjujejo in pojasnjujejo svete zgodbe iz onih časov, ko so bili Izraelci v dotiki z Asirijo. Delitzsch je v čitanju klinopisov gotovo veščak, ampak on je predaval pred nemškim cesarjem ne o tem, kar je v klinopisih, tudi ne o zgodovini, ampak je razvijal svoje lastne protikršćanske nazore.

Iz klinopisov je hotel čitati, da Bog ni dal Mojzesu deset zapovedi. To sicer ne stoji nikjer v klinopisih, in ko bi tudi stalo, bi zaradi tega res ne bilo, ampak Delitzsch prihaja do tega sklepa zaradi tega, ker so 800 let pred Mojzesom imeli Asirci v svojih postavah prepovedi kraje, uboja itd. Torej — sklepa Delitzsch — roko na srce: Mi ne potrebujemo nobenega božjega razodetja!

To je bilo jedro predavanja — navaden sofizem, ki ga vsak poznavalec modroslovja takoj reši. Kajti to, kar je zapovedano v deseterih zapovedih božjih, ni skoro nič drugega, kakor to, kar je po prirednem pravu že itak zapisano v človeška srca, in po božjem razodetju je to prirodno pravo dobilo samo še sankcijo in dopolnilo. Zaradi tega so zahteve deseterih božjih zapovedi imeli ne le Asirci, ampak tudi drugi narodi tudi že več kot 800 let pred Mojzesom.

Asiolog Delitzsch je torej govoril o stroki, o kateri ni bil poučen. A kaj vse so pisali liberalni listi! Dunajska »Zeit« je poročala: »Cesar Viljem je bil po izvajanjih

profesorja Delitzscha tako navdušen, da je ukazal, naj bi se te znanstvene pridobitve uporabljale že v semeniščih!»

Če je bil cesar Viljem res tako navdušen, potem pomilujemo njega in ves protestantizem. Kajti Viljem je po protestantovskem teritorialnem zistemu tudi duhovna glava protestantovskih cerkva, saj se je nekoč sam imenoval protestantovskega »episcopus episcoporum«. On je vendar glava »ortodoksnih« protestantov, kateri verujejo v božje razodetje. Njegova dolžnost bi bila torej, da bi bil branil razodetje, kot katerega oficialni protestantovski zastopnik je stal pred profesorjem, kateri je podiral temelj protestantizma, ker je razdiral podlago pozitivne vere.

Ne baveš se dalje z Delitzschem, konstatiramo pri tej priložnosti le to, da je protestantizem jako globoko padel, če so v njem mogoče take stvari.

Državni zbor.

Dunaj, 23. prosinca.

Češki klub je sklical vse svoje člane, da določijo nadaljno taktiko. Spravna pogajanja so sicer pretrgana, vendar zatrjujejo češki poslanci, da to dejstvo ne bo vplivalo na razmere v zbornici. Ze včeraj pred sejo so se češki poslanci v klubu posvetovali, kaj naj storé z ozirom na dnevni red. Ker se niso zedinili, so morali obstrukcijo vsaj na videz nadaljevati. V dogovoru s predsednikom in načelniki večjih strank je seja trajala le do 3. ure in danes zbornica nima seje, da se morejo češki poslanci odločiti, ali nadaljujejo obstrukcijo ali dopusté prvo branje vojne predloge in državnega proračuna. V češkem klubu šteje radikalno krilo, ki zahteva nadaljevanje obstrukcije, približno tretjino članov. Ako torej večina danes sklène, da se obstrukcija odloži do nagodbe z Ogrsko, gotovo manjšina ne bo kršila discipline in parlamentarni voz se zopet zaleti do bližnjega postajališča.

Vojna predloga.

Včeraj je češki klub odobril predlog svoje parlamentarne komisije, naj gre k mi-

nistru za deželno brambo, da mu raztolmači želje kmečkih in obrtniških krogov glede olajšav v vojaški službi. Ti pogovori so trajali tri ure, in minister grof Welsersheimb je obljubil, da boče obširneje odgovoriti v vojnem odseku.

Tudi nemška napredna stranka se je včeraj bavila s tem vprašanjem. Njene zahteve so, da se število novincev določi za nadaljnih deset let, a ne samo za eno leto; dalje naj se doba vojaške službe skrči na dve leti; ob času žetve naj se primerno število vojakov odpušča, da morejo pomagati pri delu; konečno naj se zboljša zastareli vojaški kazenski zakon. Vsenemci pa še zahtevajo, da se vojakom povračajo potni troški k vojaškim vajam.

V imenu krščansko-socialne zveze je dr. Lueger razposlal okrožnico vsem klubom, naj določijo svoje člane, ki bi skupno določili, kaj naj parlament zahteva od vojne uprave.

Češki radikali pa iščejo podpise za nujne predloge proti vojni predlogi. Toda potrebnih podpisov ne dobo, še celo socialni demokratje so jim odrekli podporo. Stvar torej ne pojde gladko, ker vse stranke zahtevajo koncesije.

Se večja opozicija proti vojni predlogi je v ogrskem državnem zboru. Ondi sta obe neodvisni stranki, ki štejeta 80 članov, sklenili obstrukcijo proti vojni predlogi, ki zahteva pomnožitev armade in daljšo službo nadomestnih rezervistov. Ljudska stranka v ogrskem drž. zboru sicer ne boče podpirala obstrukcije Košutove stranke, toda napovedala je odločno opozicijo. To pa ne bi še izdalo, ker v zadnjem trenutku Košutovci še vedno pazijo na migljaje min. predsednika. Nevarnejša je za vojno predlogo opozicija zborničnega predsednika grofa Apponyja, ki s svojimi pristaši v vladni večini lahko napravi razdor. Grof Apponyi je namreč vladi predložil svoje zahteve gledé armade. Te zahteve mu je narekaval madjarski šovinizem, ki se vedno tedaj pojavlja, kedar je mogoče zabiti nov kol mej Avstrijo in Ogrsko. Grof Apponyi zahteva naravnost — posebno ogrsko armado. Ogrski vojaki bi

smeli služiti le v ogrskih polkih in sicer edino le na Ogrskem. V vseh ogrskih polkih morajo biti častniki rojeni Ogrji. Pri stalni armadi in mornarici se morajo odpraviti vsa znamenja na obleki in zastavah, ki spominjajo na skupnost armade. Ker se torej ni posrečilo, onemogočiti carinsko in trgovinsko zvezo, naj se razdvoji armada, ki je poleg skupnega vladarja še najtrdnjša zveza in podlaga habsburški monarhiji. Grof Apponyi je sicer eden najvplivnejših ogrskih državnikov, toda smelo trdimo, da on ne doživi »ogrské države od Adrije do Črnega morja, od Beskidov do Balkana«, kakor sanjajo madjarski šoviniisti. Žal, da vsakočasna ogrska vlada popušča Deakovo stališče in se udaja šovinistom.

Tako je tudi pl. Szell obljubil grofu Apponyju, da boče vlada svoje stališče pojasniti v posebni izjavi, s katero je grof Apponyi za letos zadovoljen. Kamen do kamna palača, misli si grof Apponyi in je sam seboj zadovoljen, njegovi ožji tovariši pa z njim.

Zato bode dolžnost avstrijskega parlamenta, da tudi v tem oziru govori resno besedo.

Sladorna industrija.

Te dni je vse polno raznih deputacij v zbornici, katere izražajo svoje želje glede sladorne industrije. V tem vprašanju, ki je sedaj v prvi vrsti važno za širše kroge, se križajo koristi raznih interesentov. Konsumentje z vso pravico zahtevajo cenejši sladkor, finančna uprava boče z dosedanjimi premijami v znesku 18 mil. kron zamašiti razne vrzeli v državnem proračunu, poljedelci bi radi dražje prodajali sladorno peso in sladorni tovarnarji bi najraje pomnožili dobičke. In celo mej tovarnarji je hud prepir glede porazdelitve sladkorja, ki ga smejo v bodoče proizvajati posamezne tovarne. Kdo naj poravnata ta nasprotja, da bodo vsi zadovoljni? To je nemogoče.

Vlada je včeraj predložila načrt zakona glede porazdelitve sladornega kontingenta. Načrt določa, da smejo tovarne v bodočem poslovnem letu izvoziti 9.615.800 met. stotov sladkorja. Od 1. sept. t. l. je mogoča nova

LISTEK.

Poroka na Cetinju.

(Konec.)

Vuk Vuletić predstavil nama je junaka Lazo Sođića, ki se je udeležil hercegovske vstaje l. 1875, predigre balkanske epopeje, ki je začasno zaključena z berolinskim kongresom. To vam je mož velikanske postave, s strega pogleda, prijazen, kakor sploh vsi junaki.

Sedaj se peča s kmetijstvom in pričakuje, da bi ga gospodar poklical na mejo.

Kdor ne prime več za orožje za blagor očetnjave, je veliki črnogorski junak Peko Pavlović. Sedem let že leži bolan na postelji, slep. Gospod Gorup in jaz sva šla k njemu, kakor h kakemu izvoljencu. Sprejel naju je s sladkimi besedami balkanski lev. In kako se je nama zahvaljeval, da sva se ga spomnila. Pri 80 letih ima še popolnoma zdrav razum. Vzdignil se je na postelji. Pripovedoval nama je mnogo dogodkov iz svojega življenja v hercegovskih gorah. »Koliko Božičev sem preživel s kosom suhega kruha v hercegovskih prepadih!« — Na njegovem telesu je vse polno zaraslih

ran. Samo jedna kroglica v telesu ga nadleguje, katere mu niso mogli zdravniki izvleči. »Ta pojde z mano v grob«, rekel nama je v šali.

»V kratkem«, dostavil je, »dospem na drugem svetu k svojemu »pričesnemu pobratimu« (pobratimu obhajila) Marku Miljanovemu. Ta je bil velik junak! Z njim skupaj sva Turke marsikaterikrat pošteno naklestila.«

Marko Miljanov je umrl pred par leti, a spoštovan in čislán je bil kakor eden prvih junakov. Sami Turki so ga visoko čislali. Trideset ran, ki jih je imel na telesu, pričalo je o njegovem junaštvu. Zadnja leta svojega življenja je prišel včasih na Cetinje, jahajoč na tako velikem žrebcu, da so ga že od daleč slišali. Udan je bil knezu Nikolaju, a težko mu je bilo brzdati samega sebe, kakor mu je težko brzdati druge črnogorske junake, prvega med vsemi pa tudi samega sebe.

V.

Ko se vračáš iz Črne gore, ostane ti v spominu, kar si videl na Cetinju. Dozdeva se ti, da vidiš nepretrgano bliskanje ognja, ki ti razsvetljuje zgodovino in junake Črnogore. Tu so Čevske gore, kjer so rojeni Vukotić, Pavlović, tolikokrat imenovani ju-

naki. Tu je kraj, kjer je še mladi Nikola prvikrat videl Mileno. Sel je s svojim stricem, knezom Danilom, ki je rekel, ko je zagledal to Vilo: »Ta bo za mojega Nikico«. — Tu je gora Simonjac, kamor ni še stopila sovražna peta. In Simonjanci so na to ponosni in pa z vso pravico. »Sovražnik je je prišel do hriba devetkrat, a vsakokrat je bil tu le malo ur« — pravijo. Dr. J. Boksić je zložil prigodom poroke pesem iz katere posnemamo:

»Knez, čas je. Nikdo naj se ne drzne prižgati kresov vrhu hribov. Nihče naj ne prižge ognja, s katerim naj bi se užgale žile. Kri sama je zadosti vroča. Ne plamen drv, ki ugasne, temveč plamen srca junakov. Knez, ura tvojih sanj je tu. O mirna, tiha noč nad Črnogoro. Jutri, jutri veselo pokañje pušk; vsak kamen bo jutri imel svoje življenje; ne pesmi ljubezni; slavo-spevi hribov in smrti. Nihče naj ne moti miru, ki počiva nad gorami. Mirko in Danilo se povrnete domov s krvjo venčaním orožjem. Jutri boš videl nad Balkanom črnogorskega orla«

O Črnogori se govori dandanes tako, kakor o drugih velikih državah. Neštevilkokrat se je že govorilo, da bodo tuje države zasedle Makedonijo, Albanijo, Bulgarijo in

še celó Srbijo. Ste že slišali kedaj, da bi se kedo drznil zasesti Črnogoro? Nikdar! In tudi tega ne boste slišali nikdar. »Kedor koli bi se drznil napasti Črnogoro«, rekel mi je neki visok dostojanstvenik na ruskem dvoru, »planila bi vsa Rusija, kakor en mož«.

V resnici, moralni položaj Črnogore dela jo večjo in močnejšo. Angleški vladar je prav lahko znamenit, njemu je lahko, da ima povsod velik vpliv. A kaj takega je pa težko vladarju male dežele, ki ima malo dohodkov, čegar podložniki ne štejejo niti 300.000 glav in čegar redna vojska znaša samo petsto vojakov. In vendar Nikola imponira. Njegova družina daje velike vojvodinje in kraljice. To se je videlo na dan poroke kneza Mirka, ko so vsi evropejski listi pisali o nji, kakor o velikem političnem dogodku. In vendar je bila to navadna poroka.

To je gotovo, da sedanji zgodovinar ni še zapisal zadnje strani črnogorske zgodovine. Kadar jo spiše, bo gotovo lepa. In svet bo videl, če je pesnik Nikolaj v »Balkanski carici« bil pravi prorok.

tovarna za sladkor le tedaj, ako je vsaj 100 kilometrov oddaljena od sosedne tovarne in ako se podjetniki obvežejo, da sami sade peso.

Namen te porazdelitve mej posamezne tovarne je, da se domači konsum sladkorja zagotovi avstrijskim tovarnam in da se omeji brezmejna konkurenca mej avstrijskimi tovarnami.

Posledica te konkurence je bila, da so srednja in mala podjetja navadno omagala v konkurenčnem boju. Vseled tega pa so škodo trpeli tudi poljedelci, ki so s peso zalagali manjše tovarne. Ta porazdelitev med 186 tovarn naj bi veljala 5 let, to je, za dobo bruseljske pogodbe. Načrtu zakona je privezan seznam vseh tovarn in pa določena množina sladkorja za vsako tovarno. Tovarne pa, ki imajo določene kontingente, smejo druga drugi oddajati naročila.

Zastopniki manjših tovarn zahtevajo od vlade, da jim od prihranjenih premij dovoli primerne podpore. Po tem načelu bi smel vsak podjetnik, ako mu teče voda v grlo, zahtevati od vlade podporo. In če sme tovarniški podjetnik, zakaj bi ne smel kmet ali obrtnik? Iz tega in zadnjega poročila je razvidno, kako nezdrave razmere so v sladorni industriji.

Čehi o položaju.

Mladočeški klub se je včeraj skoro celi dan posvetoval o položaju ter na predlog poslanca Herolda s 34 proti 11 glasovom sprejel naslednjo izjavo: »Klub je po daljši razpravi o političnem položaju sklenil sledeče: 1. Klub vztraja pri svojem sklepu z dne 16. oktobra, glasom katerega bo pobijal Körberjevo vladu z vsemi dopustnimi parlamentarnimi sredstvi, pridržuje si pa pravico, da od slučaja do slučaja določa v to potrebna sredstva. — 2. Iz taktičnih razlogov pa klub priznava prednost pred svojim nujnim predlogom rešitvi sladorne konvencije, prvemu branju vojaške predloge ter nujnim predlogom glede pomanjkljivosti na praških visokih šolah ter glede poslovnika. — 3. Parlamentarna komisija se pozivlja, da izdela izjavo o sedanjem stališču kluba v parlamentu, ki naj se prebere pri prvem branju vojne predloge in potem sporoči narodu v posebni spomenici.«

O tem sklepu je mladočeški klub takoj obvestil ministrskega predsednika Körberja, ki se je istodobno udeležil dvornega obeda in torej že tam lahko poročal o najnovejšem dogodku. — Iz tega torej sledi, da Mladočeški danes ne bodo obstruirali prvega branja vojne predloge, vse drugo je pa odvisno od njih nadaljnj taktike. Kot razlog za ta sklep se navaja okolnost, da hoče mladočeški klub povodom razprave o vojaški predlogi naštet vse želje in zahteve češkega naroda, na katere bi se vojna uprava gotovo ne ozirala, ko bi vlada uveljavila načrt s pomočjo § 14. Če bi se pa vlada vkljub temu ne hotela ozirati na izražene želje, imajo Čehi še vedno dovolj prilike, da posežejo po strožjem orožju. Upanje je pa tudi, da češke zahteve podpirajo ostale parlamentarne stranke in torej Mladočehom odvzamejo priliko za obstrukcijo.

Sladorna konvencija v odseku sprejeta.

Odsek, ki se je bavil z znano vladno predlogo o bruseljski sladorni konvenciji je včeraj popoldne dovršil svoje delo. Zboroval je dopoldne in popoldne ter sprejel posamezne odstavke v smislu vladne predloge. Poslanec Ellenbogen je stavil tem povodom predlog glede znižanja v letu 1899 uvedenega davka na porabo sladkorja. Predlog se glasi: »Ministerialna naredba na podlagi § 14 z dne 17. julija 1899 glede zvišanja davka na sladkor se ne vzame na znanje. Za slučaj pa, da ta predlog ne obvelja, se predlaga, da zniža vlada omenjeni davek za 12 K pri 100 kg. Ko bi bil pa odklonjen tudi ta predlog, predlaga govornik, naj se davek zniža za prvo leto za 6 K, vsako nadaljnje leto pa za 2 K od 100 kg. — S tem je bila razprava o bruseljski konvenciji končana in danes zvečer ob 6. uri se bo razpravljalo o načrtu zakona glede premembe nekaterih določb o obdačenju sladkorja.

„Delavni“ Nemei.

Nemške parlamentarne stranke, posebno pa nemški liberalci, so v najnovejšem času postali silno vneti za redno delo v avstrijskem parlamentu. Silno jih boli, vsaj tako se bere med vrstami njih izjav, da češki poslanci tako ovirajo parlamentarno delo in nočejo skleniti sprave, ki bi povpešila red v parlamentu. Kdo je temu kriv, pač ni treba naglašati, a iz teh izjav se vidi vsa hinavščina teh ljudskih osrečevavcev. Sedaj po izjalovljeni spravi akciji nameravajo

nemške stranke stopiti pred volivce s posebno spomenico, v kateri bodo izjavile, da to izjalovljenje nikakor ne bo vplivalo na taktiko nemških strank ter bodo te prej kot slej vnete za ohranjenje parlamenta, za njegovo redno delo in rešitev državnih potreb. Ali je takrat bila v veljavi tudi ta taktika, ko je divjala v zbornici najsilnejša nemška obstrukcija?

Ogrske opozicionalne stranke in vojaška predloga.

Javili smo že, da hočejo ogrske opozicionalne stranke na vsak način obstruirati vladno predlogo o vojaških novicah ter rezervistih, ako vojna uprava v celnem obsegu ne pritrdi njih zahtevam, ki jih je neodvisna stranka tako le formulirala: 1. dveletna prezentna služba, 2. nujna izvedba reforme vojaško-kazenskega pravnega reda z načelom javnosti, 3. vsi ogrski polki morajo ostati na Ogrskem in pri ogrskih polkih smejo služiti le častniki madjarske narodnosti, vsak ogrski častnik mora biti pridrljen kakemu ogrskemu polku, 4. na ogrskem ozemlju mora biti armadni službeni jezik madjarski, 5. vsak ogrski vojak mora prisesti na ogrsko ustavo, 6. telesne kazni se morajo odpraviti.

To so zahteve ogrskih opozicionalcev, o katerih pa seve ni niti najmanjše nade, da bi jim vojna uprava pritrdila v polnem obsegu. Vseled tega je seve obstrukcija kolikor toliko zagotovljena, izvzemši morda slučaj kakega kompromisa.

Dogodki v Makedoniji.

Razni carigrajski listi objavljajo naredbo turške vlade, s katero se organizira orožniška služba v evropskih pokrajinah Turčije. Poveljnikom orožništva so imenovani sami Turki, a častniki so vzeti iz turške vojske. Stroške za orožništvo nosilo bo prebivalstvo posameznih vilajetov in je v ta namen razpisan nov davek od 5%.

To bi imel biti glavni korak o uveljavljanju reform, a težko je verovati, da bodo turški častniki, v svoji novi službi kakor orožniki, menj krvoločni in nasilni, nego so bili do sedaj. Razmere v Makedoniji ostanejo tudi naprej take, kakor so bile dosedaj, in z uvedenjem orožništva pod poveljništvom turških častnikov hoče Turčija le natrositi nekaj peska v oči evropskim vlastim.

Kakor poročajo bolgarski listi, se stanje v Makedoniji ni prav nič zboljšalo in se od strani turških oblasti in turških vojakov vedno jednako postopa proti kristijanom. Isti listi poročajo o 15 novih grozodejstvih, ki so se te dni izvršili v Solunu. Turški poveljnik Hilimpas pa vse to mirno gleda. Ko se je neki Arso Sindrakov prišel v družbi ruskega poslanika k njemu pritožiti, da so mu Turki ustrelili ženo in otroka, odgovoril je paša: »Sedaj je ramazan, pa mi ne motite miru!«

Odkar so vlasti intervenirale v prilog reform, se v Makedoniji ni prav nič zboljšalo, temveč še poslabšalo.

Iz brzojavk.

Prade o položaju. V svojem glasilu izjavlja poslanec Prade mej drugim, da bota sladorna konvencija in vojaška predloga rešeni brezdvomno parlamentarnim potom, če bodo pa Čehi obstruirali nago d b o, bo parlament razpuščen; rešena bo izvenparlamentarnim potom brez Koerberja. — Minister Pietak odstopi, pravi »Gaz. Nar.«, če vlada ne ugodi Poljakom pri sladornem zakonu. — Dr. Ebenhoch kandidat za državni zbor. Listi javljajo, da namerava katol. ljudska stranka mesto umrlega posl. Wengera kandidirati deželnega poslanca dr. Ebenhocha. — Novi člani gosposke zbornice. Izmej novoimenovanih članov gosposke zbornice jih je 11 pristopilo desnici, 8 levici, 3 srednji stranki, 4 se pa še niso odločili. — Bombardiranje venezuelske utrdbe San Carlo. Nemške vojne ladje z bombardiranjem niso povzročile posebne škode. Pogorela je le vas San Carlos. Venezuelska posadka je oddala vsako minuto po en strel iz topa. — Načrti kitajskega princa Tuana. Princ Tuan namerava v prizoritvijo nove vstaje prodreti v Pekin, izgnati vse tujce, odstaviti cesarja in na njegovo mesto posaditi svojega sina.

Iz učiteljskih krogov.

(Po božičnih počitnicah.)

Minule so tedaj srečno Božične počitnice, čas oddiha za mučene gg. učitelje, čas veselega jasličnega radovanja za nedolžno šolsko mladino. Visoki gospodje, rekli bi: »pedagogične korifeje« — so se letos hoteli ovekoveti: skrajšali so Božične počitnice po svojem premodrem štetju na cele tri dni. Tako so dejali in šteli o n i, a mi štejemo to drugače. Dejali so: Počitnice trajajo tri dni, a mi rečemo: Pp. nn. gospodje, všteli ste se! — imenovane počitnice so trajale le en dan, kar zasluži zapisano biti z lapidarnimi črkami v zgodovino naše razsvitljene

novosegne šolske dobe, ki prekosi s svojim bleiskom menda še severno luž. Prost je bil edino le 24. dan decembra. 25. dan je bil namreč četrtek (se ume, da je bil to Sveti dan), a četrtek je itak šole prosti dan, in če so šteli zraven še 26. dan dec., jih prosimo uljudno, naj blagovolijo pogledati v pratiko, in videli bodo, da je bil ta dan zapovedani praznik, ki ostane tako dolgo šole prost dan, dokler se ne izreče: Vsa zapovedani praznik mora tudi biti šola. Da pa pp. nn. gg. šolski čefi ne bodo mislili, da je bila to njihova izvirna misel, da se skrdijo Božične počitnice, jim povemo, da je take pedante že imela naša dežela okoli l. 1840. Takrat sta bila med božičnimi prazniki dva šolska dneva vmes, namreč 29. in 30. decembra. 31. dan, praznik sv. Silvestra pa je bil kot zadnji dan leta od pamtiveka vedno šolskega uka prost, da so stariši zamogli svoje otročiče voditi v cerkev k zahvalnim pobožnostim, ki se pri kristijanih navadno opravljajo ta dan. No! letos je bila ta pobožnost otrokom prikrajšana. Saj res tudi: čemu naj neki molijo otroci? Ušijo naj se, da bodo kaj znali! — Usojamo se vprašati pp. nn. gospode, ki kujejo nove šolske ukaze: Ali veste, kaj so prav za prav šolski uki? Če ne veste Vi, Vam povemo mi: oni so duševna hrana, duševna jed. Telesna hrana telo okrepcava, dokler jo človek uživa primerno, trezno; — ako se pa z njo zelodec — kakor pravimo — prebaše, se mu jed pristudi, da je ne more uživati več, ali pa zaradi tega še zbolí. In da je z duševno jedjo — s presiljenimi uki — ravno tako, čutijo gg. učitelji vsako leto sami. N. pr. zadnji mesec šol. leta so otroci šolskih ukov že tako naveličani, da se jim mnogokrat že ne zljubi odgovarjati na vprašanja, ki so jim dobro znana. Pisalcu teh vrstic je pravil neki g. učitelj, ki se je l. 1869 udeležil učiteljskega gospodarskega kurza na Dunaju, ki je trajal le 7 tednov, in so se dotični gg. učitelji poučevali vsak dan razun nedelj dopoldan po 4 ure, popoldan pa nekoliko manj časa, da jim je neki g. docent rekel med drugim: »Meine Herren, die geistige Speise, welche Ihnen hier gebothen wird, kann ihr geistiger Magen unmöglich verdauen; und« — dostavil je še zraven — »leider gibt es gegen geistige Speisen keine Speispulver!« — Ta kurz je pa trajal le 7 tednov, in so se ga udeleževali možje z zrele dōbe, ki so hrepeneli po ukih, ne pa nežni otroci, ki potrebujejo za razvitek svojih šibkih teles naravnega gibanja in duševnega oddiha. Zgoraj navedene besede je toraj že pred 33 leti govoril na Dunaju g. docent, ki je vendar imel nekaj pedagoške skušnje, ter svojim gg. slušateljem ni vezal kakih otrobi. Kako treba je tedaj o primerem času oddiha mladini, še več pa gg. učiteljem, v vsak, ki se zlasti na ljudskih šolah po deželi vkvarja s podukom, kjer otroci nimajo od doma tako rekoč prav nobene pomoči, ter znajo le to, kar se jim v šoli zabije z največjim trdom v glavo. Le pridite, gospodje pri zeleni mizi, pridite poskušat le za en teden, kak med uživajo gg. učitelji po ljudskih šolah, potem boste kovali druge ukrepe in odredbe!

Bližnje počitnice bodo zdaj o pustu. Velikodušno je takrat določen za oddih gg. učiteljem in mladini ubogi popoldan pustnega dneva s pepelnico v ozadju. Tu je bil vendar butil pp. nn. gg. odrediteljem počitnic v glavo stari pedagoški rek: »Plenus venter non studet libenter!«

Taisti srečni popoldan bodo otroci tedaj prosti, — ko se bodo najužinali, bodo lahko gledali »kurenta« in »maškare«, kjer jih bo kaj; gg. učitelji pak, ako pri njih ne bo nastopil še tako zvani »Saprammentstag«, to je, če ne bodo že »suhi«, si bodo lahko privčili za popoldan kaj »boljšega«, in za slučaj da bi dobili celo »otekle lase«, si jih bodo potem na pepelnico lahko ozdravljali. Javaljne jim je šolsko oblastvo dalo ta dan zato prosto, da bi šli v cerkev k pepeljenju. To itak tudi ni več »moderno«; to zlasti za »inteligentne ljudi« ni!

In tako bodo gg. učitelji in mladina za pustne počitnice zopet — pošteno odškodovani.

Čuditi se je res, da so našle pri »korifejah« novodobne šole milost vsaj Velikonočne počitnice. Da! — to je pa res kaj čudovito velikanskega; to je pač velikodušnost in superlativo. Veliki četrtek se bi bil lahko postavil v paralelo s svetim dnevom, ki je bil tudi v četrtek, 25. dan decembra. Veliki petek in Veliko soboto naj bi se pa bilo poučevalo. Kako velikanski napredek bi bil to zopet za učečo se mladino, in kolika zasluga ter laborike za pedagoške pravke! —

Da je črtan praznik sv. Alojzija iz vrste prostih dni ter je degradiran na priprosti šolski dan; — da je dalje ustavljena udeležba šolske mladine pri cerkvenih obhodi Križevega tedna, to pa se ne more imenovati drugače, kakor uvajati verski indiferentizem v šolo.

Najnovejša dōba hoče s svojimi reformami povzdigniti ljudsko šolo na dozdaj ne doseženo visoko stopnjo. Ali so pa to prava sredstva v ta namen, naj poklicani gospodje premišljujejo!

Cerkveni letopis.

Katoličani na Ruskem.

Mohilovski metropolit Klopotowski je pri carju Nikolaju dosegel, da se sme več iz Francije izgnanih kongregacij naseliti na ruski zemlji. Pri tem se spominjamo na usodo jezuitskega reda. Ko so framasoni dosegli, da je bil jezuitski red začasno odpravljen v vseh evropskih državah, so se jezuiti ohranili edino na Ruskem. In sedaj zopet Francija izganja, Prusija sprejema! Ko si metropolit okrepi zdravje in napoči poletje, namerava prepotovati celo Sibirijo, kjer živi raztreseni jako mnogo katoličanov. To bo prva velika kanonična vizitacija. Lahko si mislimo, koliko veselje bo tisti čas med sibirskimi katoličani. Metropolit Klopotowski namerava zidati tudi več novih cerkva.

Obrambno društvo.

V Lvovu je imelo duhovsko obrambno društvo »Towarzystwo obrony czoł kapłaniskiej« svoj prvi občni zbor. Izvoljeni so: predsednik prelat dr. Lenkiewicz, podpredsednik dr. Pechnik, blagajnik dr. Jougau, tajnik dr. Gerstmann.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 23. januarja.

Stavbinska delniška družba »Union«

je imela včeraj 22. t. m. svoj ustanovni občni zbor. Zastopanih je bilo 510 glasov. Ustanovitev družbe se je v smislu pravil sklenila, ter predložena pravila soglasno odobrila. Izvoljeni so bili v upravni svet z vsemi glasovi gg.: dr. V. Gregorič, J. Jeglič, Fr. Peterca, K. Kauschegg, J. Šiška, A. Stare, dr. V. Schweitzer. — V nadzorovalni svet: gg. K. Pollak, Fr. Leskovic, J. Kastelic, J. Sušnik, J. Mathian ml. Nakup stavbišča vl. št. 43 kapuc. predmetje se je odobril, ter upravni odbor pooblastil v svrhu nameravane zgradbe velicega modernega hotela najeti posojilo do 400 000 kron. — Upravni odbor naj pa poizveduje, ako bi bilo oddati še II. emisijo delnic.

Občinske volitve v Žireh. Pri obč. volitvah v Žireh je v prvem razredu zmaga katol.-narodna stranka, v drugem in tretjem razredu pa liberalna stranka. Tudi doslej je imela liberalna stranka v Žireh ta dva razreda in je ohranila svoje poslastno stanje je z velikim nasilstvom.

Umrl je za jetiko dne 22. jan. v Krašnji učitelj g. Josip Dolinar v 58. letu svoje starosti. N. v m. p.!

Cesar je sprejel včeraj v avdijenci tudi deželnega predsednika barona Heina.

Duhovniške vesti s Štajerskega.

Častiti gospod Miroslav Horvat, mestni kaplan v Ptuj, je imenovan vikarjem istotam. Mestnim kapelanom v Ptuj je imenovan č. g. Ferdinand Pschunder, doslej kaplan v Grižah. Prestavljeni so č. gg. kaplani: Palir Jakob iz Selnice ob Dravi na Ptujsko goro, Iv. Lorbeck iz Cirkove v Selnico ob Dravi, Melhijor Zorko iz Leskovca v Cirkove, Jožef Vodusek iz Rajhenburga v St. Pavel pri Preboldu, Ivan Jelčnik iz St. Martina pri Slov. Gradcu v Griže.

Duhovske zadeve na Koroškem

Dne 28. jan. bo v knezoškofjski domači kapelici umeščen vč. g. Anton Trobeš, prošt tinjski. Na novo mesto gre koncem tega meseca. — Pri Sv. Hemi je dne 15. t. m. umrl č. g. K. Nappay, vpokojeni župnik, star 73 let. — Za provizorja v Škocijan je imenovan tamošnji kapelan č. g. Vinko Poljanec. — Prestavljeni so č. gg.: provizor Jos. Dobrovč iz St. Lipša v Mohliče; kapelan Iv. Loigge iz St. Ilja v Borovlje; Fr. Sattler, provizor v Mohličah, za kapelana v Šmihel nad Pliberkom; kapelan Karol Plasch iz St. Petra v Kačtalu v Zgornjo Belo. Za kapelana v St. Petru je nastavljen olivetanec o. Alfonz Krenmayer. — V stalni pokolje je stopil č. g. Jos. Hrobatin, župnik v Penku. — Faro Podkrcnov bo začasno oskrboval č. g. V. Čech, župnik na Račišah. — Razpisana je do dne 26. februar. župnija Škocijan.

Odvetniško skušnjo je napravil tukajšnji odvetniški koncipijent g. dr. Jožef Sajovic.

Učiteljske vesti.

Nadučiteljem na šoli v Suhorju je imenovan dosedanji voditelj te šole g. Franc Kenda, nadučiteljem v Senožečah g. Anton Levstik iz Postojne.

nadučiteljem v Zgornjem Tuhinju je imenovan ondodni učitelj g. Srečko Malenšek, definitivnim učiteljem na meščanski šoli v Krškem je imenovan suplent g. Karol Humek. — Stalnimi na dosedanjih provizoričnih mestih so imenovani g. Ignac Labernik v Lešah, gđ. Angela Divjak na Dobravi pri Zasipu, g. I. Magerl v Svibnjem, gđ. Marija Rajer v Radečah. — Prestavljeni so: g. Ivan Benedičič v Škocijan, g. I. Cvirn v Veliko Dolino, gđ. Pavla Gützl iz Radeč in gđ. Marija Mlakar s Trate na dekliški oddelku ljudske šole na Vrhniki, gđ. Ernestina Rekar s Krškega na mestno dekliško šolo v Ljubljani. — Dovoljenje, da zamenjati službi, ste dobili gđ. Marija Levstik v Postojini in gđ. Mihaela Novak v Senožečah. — Absolvirana učiteljica gđ. Kamila Tchaesch v Ljubljani je imenovana za učiteljico v Smartnem pri Beljaku.

Županom na Jesenicah je bil zopet izvoljen g. Klinar.

Oseba vest Čast. gosp. Josip Ptašinski, upravitelj župnije v Montriju, te dni stalno odide iz Istre.

V poreško-puljski škofiji je izpraznjenih 10 kanonikatov, 34 župnijskih mest in 12 kapelanij.

Nov nemški otroški vrtec nameravajo ustanoviti v Vojniku — seveda za slovenske otroke. Od vseh strani nas hočejo ponemčiti.

Promet na železnicah. Iz uradnih podatkov posnemamo, da je zadnji dve leti na dolenjskih železnicah, in sicer na obeh progah, obojni — t. j. obojni in tovarni promet napram prejšnjim letom znatno napredoval in se pomnožil. Glede izvoza z Dolenjskega omeniti je v prvi vrsti les, živina in premog (kočevski in šentjanški), zatem pridejo živila, vino in stavbni material. Garancijski fond dežele dobiva zadnja leta vsako leto večjo svoto vrnjeno in je pričakovati, da bo uprava dol. železnice vse storila, da dobi dežela kmalu ves svoj denar nazaj. Lesa in premoga se izvozi največ iz polit. okraja kočevskega in črnomeljkega, ostalo blago pa iz novomeškega, litijskega in krškega okraja. — Vrhniska železnica glede osebnega prometa ne izkazuje kaj znatnega napredka, pač pa je bil tovarni promet nekaj bolj živahen. A tudi ta je zaostal za prometom l. 1901. Vrhniski trgovski stan je seveda tu tudi upoštevati, a zadnje leto smo čuli od te strani pritožbe, da so tovarnemu blagu iz Ljubljane na Vrhniko in narobe tarife vse previsoke, in da se zaradi tega marsikaj trgovec ogne nepotrebnim stroškom s tem, da naroči blago po voznikih, ali o priliki kake druge vožnje, ker mu pride ceneje stati. Celo opustili so nekateri vsako vožnjo z železnico. Ko bi se stavbni material ne dovažal, bila bi letna bilanca te železnice zelo — kislá. Vse pa kaže, da bo treba železnico kmalu potegniti do Gorice, če se bo hotela ogniti primanjkljaju. Ze zdaj se dovažá tudi marsikaj blaga za stavbe po Ljubljani. Ti dve železnici ste za deželo v gospodarskem oziru važni, zato naj bi kmalu doživeli zvezo z zunanjimi progami!

— **Najhujši mráz** so imeli te dni v Celovcu. Mej tem, ko je 21. t. m. kazal pri nas toplomer — 15 stopinj C, na Dunaju — 14, v Budjevericah — 188 in v Gradcu — 198 stopinj C, so imeli v Celovcu — 238 stopinj C.

— **Umrla** je na Grmu pri Novem mestu posestnikova soproga gospa Klotilda Smola roj. Skrem.

Ljubljanske novice.

V deželnem dvorcu so sedaj nastanjeni že vsi deželni uradi. Vsi so dobili novo pisarniško opravo. Spomladi se bode, kakor določeno, prostor pred poslopjem uredil, potem napravila ograja, postavil v sredi vodomet in napravilo tudi nekaj terase z majhnimi nasadi. Tudi dvorana bo, kakor vse kaže, do aprila t. l. urejena. Peternelelove ulice bo treba še razširiti, in zidovje, ki dela napotje in kazi ulico, odstraniti. Potem stoprav bo napravil dvorec od vseh strani na opazovalca ugodnejši utis.

Most čez Ljubljano, ki se ima v kratkem v Prulah graditi, bo namenjen v prvi vrsti za vozove, in bo stal baje na lesenih stebrih; na bregovih Ljubljane bode imel pa kamenite opore. Ozirati se bo pri tem v

prvi vrsti na Opekarsko cesto, ki se ima s Prulami zvezati po tem mostu.

Plesni venček „Glasbene Matice“. Sodiči po splošnem zanimanju za jutranji plesni venček „Glasbene Matice“, obeta biti ta zabava ena najštevilnejše obiskanih in najbolj animiranih v letošnjem predoustu. Saj pa tudi pevski zbor „Glasbene Matice“ po vsej pravici zasluži splošnih simpatij, ki jih ima v najširšem občinstvu. Na plesnem vsopredju je tudi češki narodni ples »beseda«. Zeleti je, da bi se slavno občinstvo prej preskrbelo z vstopnicami, ki se dobé v trgovini g. Lozarja, ker utegne pri blagajni na večer biti hud naval. Dvorana se odpre ob 8. uri, ples se prične točno ob pol devetih s »polonezo«. Godba bo vojaška.

Janeza Bezeljaka so oddali v prisilno delavnico.

Zgubljen stvari. Na poti po sv. Petra cesti na pa na Radeckega cesti je zgubila služkinja Frančiška Čoš denarnico z manjšo svoto denarja. — Na Karolinski zemlji je zgubila delavka v tobačni tovarni Frančiška Pavšek denarnico, v kateri je imela 9 K denarja.

Izseljevanje v Ameriko. Danes ponoči je odpotovalo v Ameriko z juž. kolodvora 12 oseb. Policaj je prijel dva mladeniča, ki sta tudi nameravala se izseliti, da bi se odtegnila vojaški službi.

Obilica ledu. Ledu letos nikjer ne manjka. Prijatelji drsalskega sporta so zadovoljni z zimskim mrazom, krčmarji in pivovarji pa tudi, ker so ledenice že čez in čez napolnene z ledom. Na Kersu se letos led ne seka več, zato je skorja vedno debelejša, in se mladini ni treba bati, da bi se, kakor prejšnja leta, kdo kje udril in ponesrečil.

Kotiček za liberalce.

»Skratka« 11. šte. je izšla. Gosposodi urednikom, pokroviteljem in »umetnikom« okolo »Skratke« je bila naša kritika 1. številke tega za tržaške politične in kulturne razmere tipičnega strašila, kakor se vidi, sila neprijetna. Poglejmo torej 2. številko, morda najdemo v njej kaj dobrega, da zamoremo dati »Skratku« boljše spridevalo. — Na naslovu je seveda še vedno uzidan tolsti bebec z neznansko neumnim izrazom v očeh in v čeljusti. To je pravcat »Ueber-Skrat«. Navadni skrat je namreč majhen, fleten možček, zeleno oblečen, bradat. Ta trebušasta nesnaga pa je gola; brado mu je menda obril v zadnjo uslugo pred svojim samomorom oče »Brivec«. . . . Gorje »Slovenec« ti, gorje, ko na cesti atleta spusté tržaški humoristi — prej mu morajo seveda nabaviti poštene obleke. Tada se bo še le tisti dimnikar, ki baje predstavlja nemškega Mihelja, krčevito lovil za črko »K.«! — Ostalim ubežnim junakom, ki sedaj »Skratka« še le slutijo — videti ga ne morejo — bo takrat seveda tudi joj! — 2. Stevilko »diči« le ena izvirna slika, a ta je grozno ultrasecesijonistična. G. umetniku naše sožalje! Zato pa so druge tem bolj pikantne. Tržaška občina — neka frajla iz starega mesta — si lovi bolhe (duhovita alegorija!) To je pa že — pasji humor! Tudi tisti drugi dekoletirani gospici bi g. Jakob Klemenc lahko posodil vsaj moderc. »Skrat« prinaša i pesmi! V 11. šte. je zagledal luč belega dne obširen epos »Prva noč«, ki opeva — kurje oči. Takšnih »noči« pride baje 1001! Zopet trikrat gorje! — Najboljši dovtipi so še tiskovne pomote. Mi bi »Skratku« v tiskarni »Edinosti« priporočali, naj napravi enkrat originalen dovtip, pa zameša naslovne črke »Skrat« tako, da bomo čitali prihodnjič na prvi strani »S k a r t«. To bi bilo precej primerno! — No v obče od srca privoščimo trž. liberalcem tako duševno razvedrilo, žal pa nam je slov. delavcev, katerim bolha »Skrat« vsak teden enkrat pije kri.

Književnost in umetnost.

* **Repertoire slovenskega gledališča.** Danes se poje prvič Gounodova opera »Faust«. — V nedeljo pop. se igrajo »Rokovnjači«. Zvečer je repriza »Faust«. — V torek se igra dr. Jos. Stolbe veseloigra »Morska deklica«.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Bicikelj poneveril je dimnikarski pomočnik Pirkovič Robert iz Prassberga mehaniku Ernstu Spiel-u v Ljubljani, katerega si je za kratek čas izposodil, potem izginil brez sledu. Bicikelj, vreden 150 K, je Pirkovič prodal, denar pa porabil. Ker je bil obdolženec zaradi tatvine in goljufije že opetovano kaznovan, obsodilo ga je sodišče na 8 mesecev ječe. — **Materi** grozil s smrtjo. Zidaraki pomočnik Andrej Klemenčič iz Vevč se je surovo vedel že proti svojemu rajnkemu očetu in ga tepel, valed česar je bil že občutno kaznovan. Pa tudi proti svoji še živeči materi ne postopa nič boljše, ker hoče iz silo izžugati, da mu prepusti domačijo. Večkrat ji je že pretil, da jo

bode ubil; grozil je, da bodo »mene žandarji gnali, Vas bodo pa na britof nesli«. Tudi pri drugi priliki se je izrazil, da bo mater, sestro in svaka zaklal, če jih še enkrat skupaj dobi; na sestro je zaradi tega jezen, ker jej je pokojni oče volil 300 K, a njemu nič. Materi je iz hudobije razbil dva stola, dve svetilki in več posode. Ker je bil Klemenčič zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe in drugih prestopkov že večkrat kaznovan, prisodil mu je sodni dvor 11 mesecev težke ječe. — **Zodprtim** nočem pretit materi je tesarski pomočnik Janez Hribar iz Bizovika. Pri razpravi se je dognalo, da ji ni nameraval kake sile storiti, marveč je o priliki, ko sta se z materjo sporekla, imel »pipec« v roki in le slučajno zamahnil proti njej, rekoč, da naj bo tjo; istotako tudi mati pod prisego izpové, ter prosi za sina, ker ima upanje, da se bode poboljšal. Sodni dvor ga je od zatožbe oprostil.

Celjsko sodišče je izdalo tiralico za Marijo pl. Terczy, ker je obdolžena, da je v Laškem trgu ogoljufala gospo Fiala. Terczy je nemara sedaj že v Argentini.

Natepen sodnijski sluga. Sodijski sluga pri okrožnem sodišču v Mariboru, Ivan Jug, je moral rubiti pri posestniku Jos. Beraniču na Tezni. Beranič pa si tega ni dal dopasti in je siloma branil Jugu, da izvršuje svojo nalogo. Tudi žena Beraničeva je vkipela ter začela Jugu tepsti in dolžiti, da je 2 kroni ukradel. Za to hosta Jožef Beranič šest mesecev, njegova žena pa tri mesece, kako pihala.

27 dni v zaporu radi ene cigarete. Delavec Wagner na Dunaju je nedavno malo preveč pogledal v kozarec. Opo tekač je pozno v noč šel proti domu. Mej potom si je zaželel cigareto, a vse trafike so bile zaprte. Hitro se je odločil in stopil k nekemu gospodu, ki je orišel mimo njega. Naprosil ga je cigarete. Gospod se je razjezil in poklical policaja, ki je Wagnerja aretirat. Proti Wagnerju se je uvedla preiskava radi postopanja in prosičenja. Wagner je bil 27 dni v preiskovalnem zaporu, predno je dokazal, da je prosil cigareto le v pijanosti in da je sicer pošten in delaven mož.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Nemški prestonaslednik bo spomlad potoval na Kitajsko. — **Zavrnjena tožba.** Sodišče na Dunaju je zavrnilo tožbo urednika lista »Don Quisote« proti min. predsedniku Koerberju, katerega je tožil urednik Bauer, ker je Koerber rekel v odgovoru na neko interpelacijo, da Bauer o Wallburgovi aferi ni poročal resnice. — **Giron na odru.** Z Dunaja se poroča, da bode eno ondodnih gledališč v kratkem pričelo predstavljati igrokaz v 5 dejanjih, v katerem bode glavni junak André Giron. Bilo je treba dolgotrajnih pogajanj s cenzuro, predno je bila ta igra dovoljena. — **Biskup Strossmayer** je daroval 100 000 kron semenju v Djakovu. — **Petres** so včeraj čutili ob 3. uri zjutraj v Tiflusu. — **Leopold Hilsner**, ki sedi radi umora krščanske deklice Hruza v dosmrtni ječi, je obšel sedaj že vsakih 14 dni tekom enega leta post, ker je v jetnišnici v Pankracu razbil razpelo. — **Mraz** bo, kakor zatrjujejo meteorologi, v kratkem odnehal. V zgornjih zračnih plasteh postaja topleje. Včeraj je na Dunaju ves dan snežilo. Na Ogrskem je tudi silen mráz.

Po poroki odpeljana. V Rimu vse mesto razpravlja o naslednjem dogodku: Mlada dvojica je po poroki zapuščala cerkev. Pred cerkvenimi vrati planejo na novoporočenca štirje oboroženi in našemljeni možje, ki so odrgali mlado 16letno ženo Marijo Evangelino iz moževih rok in z njo zbežali. Dolej še nimajo sledu za storilci, sumijo pa, da je to izvršil neki odklonjeni ljubimec mlade lepotic.

Trust za opice. To je najnovejši ameriški trust, ki bo skušal monopolizirati prodajo opic. Trust ima kapitala 500.000 dolarjev.

Davek na maske je vpeljal magistrat v Langingenu. Vsaka maska, ki se pokaže na kakem javnem plesu, mora plačati 20 vinarjev v mestno ubožno blagajno.

Dvestoletnica ruskega časopisja se bo slovesno praznovala tekočega meseca. Sedaj je na Ruskem 868 ruskih, 109 poljskih, 47 nemških in 8 francoskih časopisov.

Avtomobil po — nemški. Nemci so dolgo iskali nemško besedo za avtomobil. Sedaj so pričeli imenovati avtomobil po nemški »Selbster«.

Rekord alkoholizma je dosegel pri pijači 70letni lekarniški uslužbenec dr. Monney v Kentuckyju. Od svojega 20. leta pije 20 do 25 kozarcev whiskeyja na dan, ne vračunši vino in pivo, katero pije pri kosilu in večerji. Dr. Monney je izračunal, da je samo za whiskey potrošil do sedaj nad 300.000 K,

a nadeja se, da bo izdal za ta liker vsega skupaj pol milijona, ker je železnega zdravila.

Kralj novinarjev. Tudi novinarji imajo svojega kralja, oziroma imeli so ga. To je bil Henrik Jurij Blowitz, pariški dopisnik londonskega »Timesa«, ki je nedavno nagloma umrl. Stalne plače je imel 70.000 fr. na leto, a poleg tega še drugih dohodkov za izvenredne slučaje. Odlikovan je bil z upanjem najvišjih državnikov, povsod je imel svoboden uhod. V Parizu je imel svoj poseben urad, ki je bil več vreden, nego urad kakega poslanstva.

Stalne vojske je na svetu pod orožjem 5.255.000, za slučaji splošne mobilizacije je pripravljen 44.258.000 mož. V Evropi je v službi 4.200.000 mož, v rezervi 34.000.000. Ako bi stali v vrsti po 4 možje, bi vrsta segala iz Madrida v Pariz. V Evropi je vsak šest možki vojak.

Svojo sestro maščeval. Iz Catanije se poroča: V Troinu sta se sprla dva 11-letna dečka Testa in Pifaro. Pifaro je razžalil Testovo sestro. Testo je šel domov, poiskal puško in skoro na to je ustrelil Pifara ter truplo umorjenega dečka vrgel v potok.

Grozna blaznost. Brzjavnega nadzornika Sisto de Malde v Brescii, ki je bil miren, postaven človek, je napala grozna blaznost. Njegovih možgan se je polastila misel, da je on praoče Abraham in da mora svojega sina Izaka žrtvovati Jahovu. Vzel je velik nož ter pograbil svojega sina Srečkota in je hotel istega zaklati na mizi v obedovalnici. Ali gospa Malde je poskočila še o pravem času ter sina iztrgala iz rok nesrečnega očeta. Med roditeljima je nastala huda borba, v kateri je bila gospa Malde v nevarnosti, da jo mož zažuli. Ob pomoči kuharice in slug se jej je posrečilo slednjič, da je spravila v varnost sebe in sina. Blazenec je pograbil sedaj svojo dveletno hčerko Gilde, ki se je igrala ob kamnu. Položil je otroka v zibel in ga razmesaril z 32 zbadljaji z nožem. Slednjič je policija prodrla v stanovanje in prišla nesrečnega. Na prvem svojem zaslišanju je izjavil, da je on povsem jasnega duha. Po studiju Dantejeve »Božanstvene komedije« pa je zadobil prepričanje, da je on praoče Abraham, da ima torej pravico žrtvovati svoje otroke.

Mož s prodano glavo. Najdebelejšo glavo na svetu ima prezdvoima krošnjar Artur Jennings v ameriški državi Colorado. Njegova glava meri 81 cm. v premeru in prav za prav že ni več njegova, ker jo je prodal ondodni medicinski fakulteti, ki mu je dala za to takoj 1000 dolarjev, 2000 dolarjev pa dobe njegovi dediči po njegovi smrti, ko glavo mrtvega debeluha oddajo medicinski fakulteti.

Avtomobil v službi ognjegascev. Za mestne ognjegasce na Dunaju je občina kupila več avtomobilov, da jih bodo rabili v rešilni in ognjegasni službi. Tudi velik električni voz, v katerem se pelje moštvo na lice nesreče, je že izgotovljen.

Ti mračnjaki! V Sangaju na Kitajskem je umrl meseca novembra jezuit P. Sotoli. Pokojnika so prištevati najboljim poznavateljem kineškega jezika in slovstva. Zapustil je v rokopisu slovar kineškega jezika, ki bode obsegal 10—12 debelih zvezkov.

Hude ženske. Iz Rima se poroča: V Aloami, v provinci Trapani so se dogodili veliki nemiri, katere so povzročile ženske. Več tisoč žensk je hodilo po mestu, psovalo vlado ter s kamenji ometavalo vojaštvo in orožnike. Vzrok teh demonstracij bila je vpeljava novega davka. Oblasti niso mogle prej napraviti miru, dokler niso ustavile pobiranja novega davka.

Nova jed. V Cikagu bo v par dneh inkorporirana velika družba za izdelovanje neke jestvine iz fižola in prešičevega mesa. Kapitala bo imela 25 milijonov dolarjev.

Boj v židovski sinagogi. V sinagogi v Mako so se židje sepli. Pričeli so se obdelavati z nožmi. 17letni strgarski pomočnik Hirš je smrtno ranjen, več drugih oseb je dobilo nevarne rane.

Veliki defraudaciji se prišli na sled v Zaleszozykah v Gaudiu. Več odličnejših oseb je aretiranih. Čudno je bilo, da je bil isti dan tam tudi potres.

Proti judovskim učiteljem. Poljski list »Przedswit« ostro protestira proti namrečenju judovskih učiteljev na ljudskih šolah.

Častnik morilec svoje žene? Po vsej Italiji vzbujá velikansko pozornost aretiranje poročnika Monduyna v Bari, katerega dolže, da je ustrelil svojo soprogo, hčer nekoga bogatega bankirja. Slučaj je jako skrivnost. Sodijska komisija je dognala, da je rana mrtve mlade žene taka, da si jo ni mogla sama prizadeti, vendar pa so našli lastnorodno pismo mrtve gospe, v katerem pravi, da si sama vzame življenje.

Davek vodnikom. Kakor je čuti, hoče država v nekaterih planinskih pokrajinah naložiti pooblaščenim vodnikom splošno pridobnino. Ker bi izvršitev te namere prav občutno zadela vodnike, ki jim je voditelj-

stvo le postranski in pičel zaslužek, so nekateri državni poslanci zaprosili finančnega ministra, da bi ukrenil drugače v korist prometu.

Jubilej jeklenega pisalnega peresa. L-tos bo preteklo sto let, odkar je Anglež Wise iznašel jekleno pisalo pero.

Žganje v občinski upravi. Občinski svet malega švedskega mesta Gothenburg se je odločil, krepko nastopiti proti preražirjenemu žganjupitju in je zato vse prodajalnice žganja v mestu vzel v lastno upravo. V ta namen je nastavljal v prodajalnice posebne uradnike, ki smejo prodajati le dobro žganje in ki smejo posamezni osebi dajati samo en kozarček žganja. Kakor se večkrat zgodi pri drugih uradnikih, so tudi ti uradniki kaj neljubeznivi, zato so te prodajalnice tako malo prikupljive, kakor drugi uradi in zato se je v Gothenburgu število žganja pivoce silno zmanjšalo, odkar je občinski svet prodajo žganja monopoliziral.

Društva.

(Predpustna veselica prostovoljnega gasilnega društva v Postojni) bo dne 25. januarja t. l. v prostorih »Narodnega hotela«. Začetek ob 8. uri zvečer. Saljiva pošta. Coriandoli konfeti. Svira postojnska godba na lok. — Vstopnina za osebo 1 K, za družino 2 K. — Vstop je dovoljen samo vabljenim. — Prebitek je namenjen za poplačilo in popravo orodja, ter se preplačila hvaležno sprejemajo. — Vozovi so brezplačno na razpolago, kdor ga želi, naj se pravočasno oglasi pri načelniku gasiln. društva, gospodu Petriču.

(Vabilo na Lovsko veselico) katero priredi dne 24. prosinca 1903. M. Cerne, v hotelu »Petran« na Bledu. Začetek ob 7. uri zvečer. Godba na lok. Vstopnina 2 K — dame proste. Obleka se prosi lovska ali šeterna. Proti koncu kotilonski ples »divji lov«. Odbor.

(Prvi trgovinski plesni venček) priredi dne 8. svečana t. l. slovenski trgovski sodruštvi v Celju pod pokroviteljstvom g. Peter Majdiča na korist dijaškega doma. Ta ideja nam služi kot dokaz, da se naši trgovski nastavljenici zavedajo narodne dolžnosti in nadejati se je, da se bode venček, za katerega dela pripravljavni odbor velike priprave, gotovo častno in gmotno dobro izvršil. Zelo okusna vabila so se že razposlala.

Telefonska in brzojavna poročila.

Zopet obstrukcije.

Dunaj, 23. januarja. (C. B.) Katoliški centum in kršč. soc. zveza sta vložila danes nujna predloga glede premembe poslovnika. Po prebranju protestira soc. dem. Pernerstorfer proti nameri predlagateljev, ki hočejo skozi skrivna vrata nujnim potom premeniti poslovni red, kažoč na paragraf 80 sedanjega poslovnika, ki izključuje nujno razpravo o premembah. Kršč. soc. posl. Pattai zavrača očitane zvijače ter izjavlja, da so vsi člani zbornice edini v tem, da so sedanje parlamentarne razmere nevzdržljive. O tem je prepričana tudi pretežna večina volivcev. Govornik naglašja, da se tu ne gre za premembo poslovnika, marveč za premembo drž. zakona, na katerem sloni poslovni red, torej za ustvaritev novega zakona, ki ga mora odobriti gosposka zbornica in potrditi krona. Pernerstorfer opetovano izjavlja, da vztraja na svojem stališču, in predlaga, naj zbornica navedenih predlogov ne smatra nujnimi. O tem zahteva glasovanje po imenih. Predsednik soglašja s posl. Pattai-jem, vendar da na glasovanje Pernerstorferjev predlog, ki je bil pri navadnem glasovanju odklonjen s 164 proti 79 glasovom. — Zbornica je nato razpravljala o češko-radikalnem nujnem predlogu glede razmer na praških čeških visokih šolah. Klofač pripominja v svojem utemeljevanju, da se gre tu češkim radikalcem v prvi vrsti zato, da se demonstrira proti razpravi vojne predloge.

Dunaj, 32. januv. Danes divja v državnem zboru zopet obstrukcija. V ospredju obstrukcije stoje socialni de-

mokratje, ki so se pridružili češkim radikalcem. Vzrok socialnodemokratske obstrukcije sta predloga nemškega konservativca Fuchsa in krščansk. socialca Pattaija, naj se nujno izvoli odsek, ki naj prouči, kako predrugačiti zbornični poslovni red. Socialni demokratje so protestirali proti nujnosti. Dotični predlog socialnega demokrata Pernerstorferja je bil odklonjen s 164 proti 76 glasovom. S Pernerstorferjem so poleg socialnih demokratov glasovali nemški liberalci, nemški nacionalci, dva Vsenemca in češki radikali. Socialni demokratje so sklenili obstruirati proti spremembi poslovnega reda in so zato podpisali nujne predloge čeških radikalcev, ki so tako za svoje nujne predloge dobili potrebno število podpisov. Mej glasovanjem o Pernerstorferjevem predlogu so se vršili hrupni prizori mej Wolfom in vsenemci ter mej socialnimi demokratje in kršč. socialci. Wolf je klical: »Kaj pa imate!« Klici: »Sladkor!« (Namigavanje na Wolfove čudne zveze s sladkornim kartelom.) Krščanski socialci so pričeli na Wolfa metati kosčke sladkorja. Nemška ljudska stranka in nemška liberalna stranka sta odločno protispremembi poslovnika.

Dunaj, 23. jan. Vedno bolj se kaže nezmožnost parlamenta. Ker se tudi glede spremembe poslovnega reda ne bo moglo doseči sporazumljenja in ker so strankarska nasprotja prikupila do vrhunca, bode ministerski predsednik moral poseči po izvenrednih sredstvih. Dočim nekateri pričakujejo temeljite spremembe volivnega reda na podlagi splošne volivne reforme, izjavil se je poljski poslanec dr. Glabinski, da se ne bodo spremembe vršile v korist federalistični ali avtonomistični ideji, ampak na korist centralizmu. Čujejo se najrazličnejša mnenja. Koerber je čudovito miren, zato domnevajo nekateri, da ima rešitev že v žepu.

Dunaj, 23. jan. Nujni predlog kršč. socialcev in nemških konservativcev za spremembo poslovnega reda zahteva, da se da predsedniku večja disciplinarna moč, interpelacije in predlogom pridejane utemeljevanje naj natisne k stenografičnemu zapisniku, prebere naj se pa le, ako zbornica to izrečno zahteva. Kot predlog more se poleg že določenega dnevnega reda uvrstiti le, ako zbornica to sklene z dvetretjinsko večino. Zbornica lahko določi, da smejo govorniki govoriti le določeni čas, glasovanje po imenih se sme vršiti le, ako to zbornica brez debate odobri. Načrt določa nekatere točke, v katerih se imensko glasovanje sploh ne sme vršiti.

Dunaj, 23. jan. Tudi pri včerajšnjih avdijencah je povdarjal cesar potrebo spremeniti poslovni red državnega zbora. V državnem zboru je že uložen predlog, naj se izvoli v ta namen odsek, ki naj o tej zadevi poroča tekom dveh mesecev.

Dunaj, 23. jan. Jutri bode glede stavke krojačev pri konfektionarijih odločilna konferenca, ki utegne dovesti do sporazuma. Novi tarif je že izdelan in določa zvišanje okoli 3 krone pri eni obleki.

Dunaj, 23. januar. Odposlanstvo »Slovanske zveze« je bilo danes pri domobranskem ministru Welsersheimbu ter mu izjavilo, da je vojna predloga v sedanjem svojem sestavu nevsprejemljiva. Odposlanstvo je ministru predložilo razne tozadevne želje prebivalstva, posebno o amnestiji onih izseljencev, ki so se izselili, ne da bi zadostili vojaški službi. Minister je rekel, naj »Slovanska zveza« te

želje sproži v odseku, kjer jih bo, kolikor mogoče, podpiral, posebno bi pa podpiral želje glede individualne amnestije, da morejo posamezniki prositi za pomiloščenje.

Dunaj, 23. januv. Vesti liberalnih listov, da nižjeavstrijski deželni zbor namerava za Nižo Avstrijo spremeniti državno šolsko postavo, so neresnične. Državno šolsko postavo sploh ne more spremeniti posamezni deželni zbor.

Budimpešta, 23. jan. Gotovo je, da se vojna predloga v ogrskem parlamentu več tednov ne bo rešila, vprašanje je pa celo, ako se bo vsled številne opozicije sploh rešila. Proti bo govorilo nad 130 govornikov. Nekateri poslanci groze z obstrukcijo.

Poznanj, 23. jan. Vodja poznanjskih Poljakov dr. Jazdrewski je odložil vse mandate in izstopil iz političnega življenja.

Lvov, 23. jan. Ruski car je povabil mnoge iz Francoske izgnane kongregacije v svojo državo.

Benetke, 23. jan. Obč. svet je dovolil zopet 350.000 frankov za popravilo starih spomenikov. Vsega skupaj je doslej v ta namen določil nad en milijon. Župan je izjavil, da so vesti o bližnji katastrofi Benedk neresnične.

Rim, 23. jan. V zadevi zavoda sv. Jeronima je prišel sem zagrebški nadškof Posilović.

Berolin, 23. jan. (C. B.) Predsednik nemške poslanske zbornice grof Ballestrem je odložil predsedniško mesto.

Pariz, 23. jan. Ogenj je na parniku »La Touraine« povzročil 2 milijona frankov škode.

Carigrad, 23. jan. Na prvo naročilo 200.000 novih pušk Mauserjevega sistema bodo v prihodnjih dneh od strani turške vojne uprave sledila še nova naročila.

Carigrad, 23. januv. Macedonski vstaši so poškodovali železniško progo med Solunom in Carigradom.

Maracaibo, 23. januarja. (C. B.) »Agence Havas« poroča včerajšnjega dne, da nemške vojne ladije »Vinetta«, »Panther« in »Falke« še vedno nadaljujejo bombardiranje utrdbe San Carlo. Posadka na utrdbi še vedno odgovarja, čeravno je provzročena škoda velika in je že padlo mnogo vojakov.

Umrli so:

21. jan. Helena Batulin, vrtnarjeva žena, 66 let, Karlovska cesta 6. Marasmus senilis. — Marija Meglič, delavka, 18 let, Dolenjska cesta 5, jetika. — Helena Niederkofler, črevljarska žena, 43 let, Jenkova ulica 9, srčna kap. — Josip Vašel, tov. delavec, 77 let, Koldvorske ulice 26, Pneumonia.

22. jan. Ivan Potočnik, dninar, 48 let, Radeckega cesta 11, Vitium cordis.

V bolnišnici:

19. jan. Davorin Rovšek, fotograf sin, 2 leti, Laryngitis croup. Pneumonia.

Trikrat odlikovan s srebrno svetlino.

Prečast. duhovščini, cerkvenim predstojništvom ter občinstvu priporočam zajamčeno pristne

čebelno - voščene sveče

Kg K 4-90

Za pristnost sveč te vrste jamčim s svoto 2000 K. Voščene zvitke, sveče za pogrebe, stenje in siekla za večno luč po jako nizki ceni.

Kadilo lacrimae Ia . . . Kg po K 2.40
Kadilo lacrimae IIa . . . " " 2.—
Kadilo granis . . . " " 1.20

Za obilna naročila se toplo priporočam

Z velespoštovanjem

1358 11

Naročila nad 20 K pošiljam prosto stroškov.

J. Kopač, svečar
Gorica, Ulica sv. Antona 7.

Naročila nad 20 K pošiljam prosto stroškov.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 746.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
22/9. zveč.	744.4	—13.7	brezv.	jasno		
23/7. jut.	742.7	—14.3	sl. svzh.	megla		0.0
23/2. popol.	740.4	—10.5	sl. jzah.	jasno		

Srednja včerajšnja temperatura — 12.9° normale, — 2.2°.

Dunajska borza

dne 22. januarja.

Skupni državni dolg v notah	101.20
Skupni državni dolg v srebru	101.15
Avstrijska zlata renta 4%	121.—
Avstrijska krona renta 4%	101.50
Ogerska zlata renta 4%	121.15
Ogerska krona renta 4%	99.50
Avstro-ogerske bančne delnice 600 gl.	15.85
Kreditne delnice, 160 gl.	696.75
London vista	239.80
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.12 1/2
20 mark	23.40
20 frankov (napoleonidor)	19.06
Italijanski bankovci	95.30
C. kr. cekini	11.31

Zahvala.

85 1-1

Pri pogrebu našega iskreno ljubljenega sina, oziroma brata

Franca Rozmana

dijaka II. gimn. razreda,

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so ga spremlili k večnemu počitku; posebej g. ravnatelju Andreju Senekoviču in gosposdom profesorjem, vsem dijakom in gimn. pevskemu zboru za prelepo petje. Vsem povrni Bog!

Radeče pri Zidanem mostu, 22. jan. 1903

Žalujoča rodbina Rozmanova.

Veliki lokal

za pisarno, komptoir ali drugi obrt je takoj ali pozneje v hiši št. 2 Truberjeve ulice tik sv. Jakoba mostu

za oddati.

Najemščina skupaj 150 gl. — Natančneje v hiši I. nadstropje od 1. do 2. ure popoldne. 76 3-3

Dobre ure cenó s 3letnim jamstvom razpošilja tovarna ur v Mostu

HANNS KONRAD

trgovina z urami in zlatino

Most (Brux) št. 234, Češko.

Dobre rem. ure iz nikla gl. 3.75

Prave srebrne rem. ure „580

Pristne srebrne verižice „1.20

Budilniki iz nikla „1.95

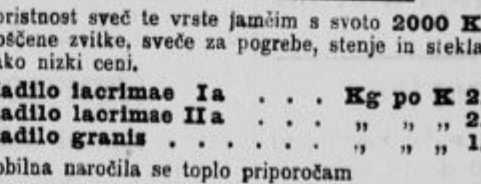
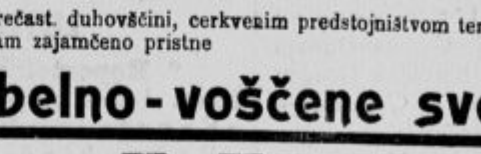
Moja trdka je odlikovana s

s. c. kr. orlom, z zlatimi in srebrnimi svetinjami in ima na

razpolago na tisoče priznanskih

pisem. — Cenik s podobami

brezplačno. 573 100-75

Kakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanja za agube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promene za vsako izrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

I., Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 151